

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

ків кіберпростору потребує поєднання технологічних знань, етичної свідомості та законодавчої підтримки. Без цього адвокатура ризикує втратити не лише інформацію, а й суспільну довіру — основу своєї професії. Лише створення цілісної системи кіберзахисту, нормативне закріплення відповідальності та формування цифрової культури серед адвокатів забезпечать реальну безпеку адвокатської таємниці в епоху тотальної цифровізації.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 27, ст.282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>. (дата звернення: 08.10.2020).
2. David G. Ries. 2017 Security. The American Bar Association. 2017. URL: https://www.americanbar.org/groups/law_practice/publications/techreport/2017/security/. (дата звернення: 07.10.2020).
3. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, № 45, ст.403. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-viii#Text>. (дата звернення: 08.10.2020).

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент ***Храпенко Олена Олегівна***

Січкарь М. Ю.

студентка 3-го курсу юридичного факультету
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ЧИ МОЖЛИВЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ ЯК СПОСОБУ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМ «ПРЕДСТАВНИЦТВА БЕЗ ПОВНОВАЖЕНЬ»?

Сучасна українська правова система перебуває у стані постійного розвитку, намагаючись відповідати викликам сьогодення. Проте не всі правові інститути функціонують достатньо гнучко, щоб охопити всі життєві ситуації, особливо в умовах воєнного стану. Однією з найскладніших проблем, що набули актуальності останніми роками, є представництво без повноважень. Коли особа, яка мала довіреність, продовжує діяти після завершення її строку, виникає питання про правомірність таких дій, а в деяких випадках — навіть про можливість захисту інтересів тієї особи, в чиїх інтересах представник діяв добросовісно (ст. 241 Цивільного кодексу України) [1].

Законодавство передбачає, що представництво припиняється з моменту закінчення строку довіреності (ст. 247 Цивільного кодексу України) [1]. Проте, реальні життєві обставини, зокрема хвороба, перебування в зоні бойових дій, відсутність доступу до нотаріуса чи засобів зв'язку часто не дозволяють оперативно поновити повноваження, або ж запустити їх в дію без письмової довіреності. У таких умовах формальне дотримання закону може суперечити принципам справедливості, що свідчить про наявність глибокої колізії між правом і мораллю, про яку нами зазначалося раніше [3].

З огляду на це доцільним видається пошук альтернативних механізмів правового захисту, які дозволили б діяти в межах закону, не порушуючи базових прав осіб. Одним із таких дієвих інструментів може стати інститут адвокатури. На відміну від звичайного представництва, діяльність адвоката має чітке законодавче регулювання, а сам адвокат користується спеціальним статусом, що передбачає професійну незалежність, добросовісність, дотримання адвокатської етики та відповідальність за свої дії.

Важливо, що стаття 27 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає можливість укладення усного договору про надання правничої допомоги у випадках, коли клієнт невідкладно потребує допомоги, а письмове оформлення є неможливим [2]. У подальшому такий договір має бути письмово підтверджений, але саме наявність цієї норми створює правову підставу для надання допомоги в екстрених обставинах — наприклад, під час бойових дій, евакуації чи відсутності доступу до нотаріальних послуг. Таким чином, адвокатура стає не лише професійним, а й соціальним інструментом захисту, який може компенсувати тимчасову недосконалість правових процедур.

Окрему увагу слід приділити можливості укладення електронних договорів між адвокатом і клієнтом. У сучасних умовах цифровізації державних послуг електронна форма правовідносин має стати повноцінною альтернативою традиційним письмовим угодам, що дозволяє особам, які перебувають у віддалених регіонах або на тимчасово окупованих територіях, отримувати правничу допомогу без фізичного контакту з адвокатом. Така практика не лише забезпечує ефективність і оперативність, а й відповідає принципам правової визначеності та захисту прав людини в умовах війни.

Особливої уваги заслуговує діяльність адвокатів у сфері захисту прав військовослужбовців. Закон дозволяє адвокату відвідувати військові частини для надання правничої допомоги, що є надзвичайно важливим у нинішніх умовах. Військові часто не мають можливості оформити довіреність або особисто брати участь у вирішенні цивільно-правових питань. У таких випадках адвокат фактично стає «мос-

том» між правом і реальністю, забезпечуючи реалізацію прав людини навіть у найскладніших ситуаціях.

Разом із тим, ефективність інституту адвокатури значною мірою залежить від довіри суспільства до адвокатів. На жаль, в Україні досі не сформована культура постійного звернення до адвоката як до правового радника сім'ї. У багатьох європейських країнах поширена практика «сімейного адвоката», який супроводжує всі юридичні справи сім'ї: від питань спадщини до трудових чи майнових спорів. Такий формат взаємодії сприяє підвищенню правової свідомості громадян, формуванню довіри до адвокатури та створенню системного підходу до захисту прав. В Україні цей інститут лише починає формуватися, проте його розвиток може стати ключем до подолання недовіри до адвокатів і підвищення ефективності правової допомоги.

Не менш важливою є етична складова адвокатської діяльності. Добросовісність, відповідальність і прозорість взаємовідносин між адвокатом і клієнтом — це ті чинники, які формують довіру до всього правового інституту. У ситуаціях, коли довіреність не може бути оформлена, а адвокат діє на підставі усного договору, саме добросовісність і професійна етика стають гарантією захисту інтересів клієнта.

Отже, доки законодавчі прогалини у сфері представництва без повноважень залишаються невирішеними, інститут адвокатури може забезпечити практичний і морально виправданий механізм тимчасового виходу із ситуації. Поєднання традиційних і сучасних форм взаємодії — електронного договору, усної угоди з подальшим письмовим підтвердженням, а також можливості зустрічі адвокатів з клієнтами у місцях дислокації військових частин створює реальну можливість ефективного захисту прав людини в умовах невизначеності.

Розвиток адвокатури, впровадження інституту сімейного адвоката, підвищення рівня правової культури та довіри до адвокатів є не лише питанням професійної спільноти, а й важливою передумовою формування справедливого, гуманного та дієвого правопорядку в Україні.

Список використаної літератури

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
3. Січкарь М. Представництво без повноважень: чергова колізія між правом, мораллю та реальністю. *Матеріали студентської наукової конферен-*

ції *Чернівецького національного університету*, (12–15 травня 2025 року).
Юридичний факультет. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 143–145.

Науковий керівник: доцентка кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидатка юридичних наук, доцентка *Остафійчук Людмила Аурелівна*

Скалозуб Ю. Р.

студентка 3-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ

У процесі утвердження України як демократичної, соціальної та правової держави особливого значення набуває забезпечення кожній особі доступу до правосуддя, де важливу роль відіграє система безоплатної правничої допомоги, створена з метою реалізації конституційного права на отримання правової підтримки.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» (далі — Закон), безоплатна вторинна правнича допомога — вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя [1]. Її мета — забезпечити реалізацію та захист прав і свобод людини, а також їх відновлення у випадку порушення. Тобто держава не лише створює систему доступу до адвоката, а й гарантує ефективність і результативність цієї допомоги.

Ефективність функціонування системи безоплатної вторинної правничої допомоги визначається дотриманням встановлених стандартів якості, що регламентують професійну діяльність адвокатів і гарантують належний рівень надання правових послуг.

Поняття «якості» у філософському сенсі Аристотель визначав як «видову відмінність, що належить сутності предмета», наголошуючи на її змінності та динамічності [2, с. 120–121]. Це означає, що якість не є сталою характеристикою, вона формується і змінюється залежно від умов, обставин і самої дії. Такий підхід цілком застосовний і до правничої допомоги, адже її якість не може бути об'єктивно виміряна як властивість речі — вона оцінюється через результат дій адвоката, задоволення потреб клієнта та дотримання професійних стандартів.